

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ макъ

1923-рэ ильясым
Гъэтхалэм
Къыщегъэжъагъзу къыдэкли

№ 178 (21667)

2018-рэ ильяс

Гъубдж

Чъэпьюогъум и 9

ОСЭ Гъэнэфагъэ ииэп

Къыхэтуыгъэхэр ыкъи
нэмъкъ қэбэрхэр
тисайт ижүүтэштийн

WWW.ADYGOVOICE.RU

Адыгэ Республикаэм и Правительствэ игъээзет

Цыифхэмрэ хабзэмрэ яшПушлагъ

Адыгэ Республикэр зыщыэр ильяс 27-рэ зэрэхъугъэр зыгъэпсэфыгъо мафэхэм хэдгъэунэфыкыгъ. Аш фэгъэхьыгъ зэхахьэу АР-м и Къэралыгъо филармоние щыкъуагъэм хэлэжьагъ шольтырым ипащэу Къумпыл Мурат.

Мэфэкл юфхъабзэм къеклонлагъэх Адыгейим и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхаматэу Владимир Нарожнэр, федеральнэ ыкъи республикэ хэбзэ къулукъухэм, муниципальнэ образованиехэм ялацхээр, общественнэ организациехэм ялыклохэр, нэмъкхэри.

АР-м и Лышихъэ мэфэкл зэхахьэм къеклонлагъэхэм шүүфэс гущыгъэхэмкээ закынфигъазээ, республикэм хэхъоногъэхэр ышынхэм, ылтэ пытэу тауцоним зилахышко хэзэйхъагъэхэу шольтырым ипащагъэхэу Джарым Аслъан, Шэумэн Хъазэрт ыкъи Тхакуущинэ Аслъан ирэзэнныгъе гущыгъэхэр алигъохыгъэх. Цыифхэм яшыгъэхэм-псэуких нахыныш шыгъенним, гъесэнгъэм, культурэм, псаунгъэр къеухумэгъенним, спортым, псэопъешынним, чыпэхэм язэтгээпсихан яхыгъе шишэрилтийнхэе непэ зэрэшчир, а постури зэрифэшьушау зэшхогъягъенним зэрэфхъазырхэр республикэм ипащэ хильэунэфыкыгъ.

— Шольтырым щыпсэурэ цыифхэр тиэпвэгъухэу тиквалахэм, къуаджэхэм, псэупхэхэм язэтгээпсихан льйтэгъэхэутэ. Къелцыкъу ыкъи спорт площацхээр, социальнэ мэхъянэ зиэ нэмъкъ псэуальхэр къэ тэшхын. Пшээриль шхъааэу тиэр республикэм щыпсэурэ нэбгырэ пэпчъ щыгъэхшүү илэнхэмкэ амалышуухэр едгъэгъотынхэр ары, — къыуагъ Къумпыл Мурат.

(Икэух я 2-рэ н. ит.).

Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

Адыгэ культурэм ия VIII-рэ Дунэе фестиваль

ХъяркIэ тызэIокI!

Адыгэ культурэм ия VIII-рэ Дунэе фестиваль чъэпьюогъум и 2 – 6-м Мыекъуапэ щыкъуагъ. Орэдьохэр, къэшъуаклохэр, музыкальнэ Іэмэ-псымэхэмкэ мэкъамэхэр къезыгъаохэрэр, лъэпкъ искуствэм илэпэласэхэр зэнэкъоуугъэх.

Дунэе фестиваль-зэнэкъоуур Адыгэ Республикэм и Мафэ, Адыгейим икомпозитор цэрыгоу Нэхэе Аслъан ыныжь ильяс 75-рэ зэрэхъурэм фэгъэхъыгъэу зэхашагъ. Нэбгырэ 350-рэ, творческэ куп 21-рэ зэнэкъоуум щызэукиагъэх.

Фестиваль-зэнэкъоуум ишүхъафтын шхъааэу Гран-прир Адыгэ Республикэм искуствэхэмкэ икэлэцыкъу еджаплэу Лъэцэрыкъо Кимэ ыцэкъ щытыйм зыщызгъэсагъэу Лыбызу Шан фагъэшьошагъ. Джырэ уахътэ ар Адыгэ къэралыгъо университетым щеджэ. Къэшъуаклохэм язэнэкъоуу Тэхъутэмькье районым иансамблэу «Адыгэхэр» зыфиорэм аперэ чыпэлэх къыщидихыгъ, художе-

ственне пащэр Къэмрыго Азэмэт. Иорданием къыкыгъэ ансамблэу «Бгырысъохэм» ятонэрэ чыпэлэх фагъэшьошагъ.

Орэдьохэм язэнэкъоу Адыгэ къэралыгъо университетым искуствэхэмкэ и Институт щеджэрэ Цышэ Заретэ аперэ чыпэлэх къыщидихыгъ, икэлээгъаджэр Нэхэе Тэмар.

Илэпэласэхэр яюшагъэхэр гъэшгэгъоныгъэх. Мыекъуапэ щыпсэурэ Абрэдж Гощэфыж аперэ чыпэлэх фагъэшьошагъ. Гостэкъо Рустэни аперэ чыпэлэх ыхыгъ.

Пресс-зэукиэм къыщигушылагъэх республикэм культурэмкэ иминистрэу Аульэ Юрэ, аш игуадзэу Шэуапцэкъо Аминэт, композиторэу Нэхэе Аслъан,

Иорданием, Тыркуем, Абхъазым, нэмъкхэм къарыкыгъэхээ Хъатх Инал, Хъэпэе Бельгэ, Денис Арухая, фэшъхафхэри.

Фестивалым лъэпсэшү зэришыгъэр зэкэми хагъэунэфыкыгъ. Тильэпкъегъухэр Икылб къэралыгъохэм, Урысъиэм ишьолырхэм ашэпсэух, арзу ѿтми, зэлъяэсъикэ амалхэр къагъотхээ зэлоки.

Адыгабзэр, искуствэр, шэн-хабзэр нахышилоу зэрэгтээнхэм фэш фестивалым имэхъянэ дунаим зыкъищеэты.

Зичэзыу фестивалым зэрэшызэукиштхэми тегущыагъэх.

Аш фэгъэхъыгъэхээ «Адыгэ макъэм» къыщыхэтэ-уутштийн.

ЕМТЫИЛЬ Нурбай.

Адыгейм ихъаклагъэх

Адыгэ Республикаем ия 27-рэ ильэс епхыгъэ мэфэкл юфтхьабзэхэм ахэлжъэнхэу къалэу **Мыекъуапэ апэрэу** къэкъогъагь Республикаем Кырым и Къэралыгъо Совет иллыкло куп. Адыгэ Республикаем и Правительствэ зычээт унэм хъаклагъэхэр рагъаблэгъагъэх Адыгейм и Лышъхъэу Кумпыл Муратрэ Адыгэ Республикаем и Къэралыгъо Совет – Хасэм и Тхаматэу Владимир Нарожнэмрэ.

Зэдэгүштэйгъум хэлжъагъэх Адыгэ Республикаем и Премьер-министрэу Александр Наролини, Къэралыгъо Советын – Хасэм и Тхаматэ игуадзэхэу Ишэ Мухамедрэ Шъэо Аскэррэ, джащ фэдэу Къэралыгъо Советын – Хасэм икомитетхэм яхъаматэхэр.

Пстэуми апэу Адыгэ Республикаем и Лышъхъэ испалье кыщыхигъэштэйгъэр шольыритум эзэгүсэнгъэ, хабзэм итэцэклэх ыкы ихбээгъэуцу куултыхъэм язэдэлжъэнэгъэ шуугъэ къытэу тээпсыгъэним мэхъанэшко зерилэр ары.

«Экъами пшэриль шхъалэ тилэр цыифхэм ящылакъ нахьышу шыгъэны ары. Нэбгирэ пэпчь ищылакъ ельтигъэу тиофшлакъ икъуххэм уаса афээшы. Адыгейм итэцэклэх ыкы иунэшьош хабзэ зэдэлжъэнэгъэ пытэ азыфагу иль. Тызэгъусэу пшэрильбыэмэ зешшохыкъэхэр къа-

фэтэгъотых. Кырым игъехъагъэхэм таьгушю, федеральнэ программэхэм язешшохынки бэ кыжкудэхъугъэр. Тишольырхэм азыфагу иль зэдэлжъэнгъээзгүрүоньгъэр дгээлгээн мурад ти!», — кыуагь Кумпыл Мурат.

Адыгэ Республикаем и Къэралыгъо Совет – Хасэм и Тхаматэ Владимир Нарожнэм кыуагь Кырым иллыклохэр кызэрэкъуагъэхэр юфышубэмэ ублалэ зэрэфхъущим ицыхъэ зэртельыр.

Адыгейм ёлхыгээр пстэуми мэфэклым па къафегушоз, Республикаем Кырым и Къэралыгъо Совет и Тхаматэ Эдип Гафаровым Кырым ипашхэмэр аш ёлхыгээр цыифхэмэр ацлэх юфышубэмэ ублалэ зэрэфхъущим ицыхъэ зэртельыр.

«Кырым Урысые Федерации зыхэхъагъэм кыщыхублагъэу ихэхъони-

гъэхъэгъэшшуухэр ышыгъэх. Адыгейм социальны проект заулэхэм ягъэцэклэнкэ опытэу илэм тыналэ тетыдзагь, джащ фэдэу къелэцыклю ыгыгылхэмкэ чээшшуухэр зэрэштимызэхъэм, чыпшэхэм язэтэгээсхынкэ юфэу ашлэрэм, инвестициихэр нахьыбэу къихъанхэмкэ юфтхьабзэу зешшуахыхъэрэм тшлогъэшшэгъонэу тальэппээ. Лъэпкэ политикэм ипхырыщиинки, тихэгъэгүхэм азыпсэурэ цыиф лъэпкэ зэфэшхъафхэм ятарих къен къэгъэнэжъыгъэнимкэ тапашхъэ ит юфыгъохэр зэпэблагъэх», — кыуагь Эдип Гафаровым.

Анахь мэхъанэ зиэ лъэныкъохэм ачыщэу зигугуу къашыгъэхэр культурэм епхыгъэ юфтхьабзэхэр зешшохыгъэнхэр, Адыгэ Республикаем и Мафэхэр Кырым, Кырым Республикаем и Мафэхэр Адыгэ Республикаем ащаагъэунэфыкъихээшшыныр ары.

«**Кырымэ Адыгеймэ ачыпсэухэрэм язэпхыныгъэхэм ятарихь чыжэу кыщежье. Непэ гүнэгъушу зэфыщыкъэхэр къэхүумэгъэнхэм, зэдэлжъэнгъээзгүрүоньгъэр дгээлгээн мэхъанэшко я!**», — кыуагь Кумпыл Мурат.

Зэдэгүштэйгъум ильэхъан сатыу-экономикэ зэпхыныгъэхэм мэхъанэу яэр къихъагъэштэйгъы. Шольыритуми яхэхъоныгъэхэе чыпшэгъэштэйгъы зыубытыхъэрэм ачыщих туризмэр, къелэцыклюхэм языгъэсфыгъо уахьтэ тэрэзэу зэхэшгъэнэйр. Мышкэ «Артек» иамалхэр кызэфэгъэфедагъэхэмэ хууц.

Икхуухым Адыгейм и Лышъхъэ хъаклагъэхэр риэлэгъэштэйгъэхэр мэфэкл юфтхьабзэхэм ахэлжъэнхэу, республикэм ижкономикэ изытэт зыагъээзэнэу, тарихь, культурэ ыкы чыопс мэхъанэ зиэ анахь чыпшэгъэштэйгъы. Суретыр А. Гусевым тырихыгь.

Социальнэ юфыгъохэр ашьтэх

Адыгэ Республикаем иминистрэхэм я Кабинет зичээзу зэхэсигъоу тыгуасэ илагъэм тхамэтагъор щизэрихъагь Адыгейм и Лышъхъэу Кумпыл Мурат. Шольырым социальнэ-экономикэ хэхъоныгъэхэр ышынхэмкэ пшэриль щитхэм къэзэрэугоицэхэр атегущылагъэх.

Лышъхъэм анахьэу ынаа зытыри-дзагъэр республикэм кыщахъижъирэ пэжжапкээр къэгъэлэгъон гъэнэфагъэхэм анэгъэсигъэним дэлжажэх.

Республикэм ипашэ кызэериуагъэмкэ, экономикэм ильэнэйкэ зэфэшхъафхэм яхыгъэу юф зышихъэрэм ягурит лэжжапкэ къэгъэлэгъэнимкэ хэбзэ куултыхъэр бизнесим икы фэдизэу дэлжажэхэрэп. Аш къихъыкъэлэхэе лъэнэйкъуиш комиссием иофишлэн нахьыгъэлэшьишиу пшэриль фишыгь.

Мы ильэсым имэзи 9 республикэм бюджетыр проценти 109,8-кэ гъэцэлгээгээ зэрэхъугъэр ыкы кыхъашт ильэсым ибюджет изэхэгъэуон джырэ уахьтэ зэрэдэлжажэхэрэп зэхэсигъом кыща-лаягь.

Гээфэбэн уахьтэм шольырыр зэрэфхъафхэм, псэуплэ-коммуналэхэе хызымэтын ифэло-фашэхэм альэнэйкъэлэхэе чыфэхэр нахь makлэ шыгъэнхэм, республикэм ипсэуплэхэу къэнагъэхэм гъэстийнхэе шхъуантээр ящэлгээним,

чыпшэхэм, паркхэм, щагухэм язэтэгъэпсихъан лъыгъэхээгээ, нэмийк юфыгъохэм къэзэрэугоицэхэр атегущылагъэх.

Джащ фэдэу гумэкыгъо зиэ цыфхэу закыфэзэгъазэхэрэм яофишохэр зэхэфыгъэнхэ, аш экололцэлэхээ тэрэз къафгэтыгъээнхэ зэрэфэаэр АР-м и Лышъхъэ кыуагь. Ашкэ ведомствэхэм, муниципалитетхэм япашхэм пшэриль гъэнэфагъэхэр афишигъэх.

ТХАРКЬОХЬО Адам.

Адыгейм физическэ культурэмрэ спортымрэхэ и Комитет иунашь

Комитетын ишэпхъэ правовой акт заулэмэ куачи ямыгъээ лытэгъэним ехыллагь

Шэпхъэ правовой актхэр федеральнэ хэбзэгъэзүгъэм диштэу гъэпсыгъыгъэнхэм тегъэпсыхъягъэу Адыгэ Республикаем ипрокуратурэ 2018-рэ ильэсым жъоныгъакэм и 30-м ышыгъэ унашьохэу N 21-07-2018/40-р, 21-07-2018/38-р, 21-07-2018/39-р зытэхэрэгъэнхэм фэшт **унашьо сэшь**:

1. Комитетын мыш фэдэ ишэпхъэ правовой актхэм куачи ямыгъээ лытэгъэним:

— 2014-рэ ильэсым шэкогъум и 6-м Комитетын ышыгъэ унашьоу N 210-р зытэхэрэгъэнхэм тегъэпсыхъягъэу Адыгэ Республикаем испорт федерациихэр къэралыгъо аккредитацие зэрэшхэрэм епхыгъэ къэралыгъо фэло-фашэхэм ягъэцэклэнкэ Адыгэ Республикаем физическэ культурэмрэ спортымрэхэ и Комитет и Административ-

нэ регламент ухэсигъэним ехыллагь» зыфиорэм;

— 2016-рэ ильэсым шышхъэум и 11-м Комитетын ышыгъэ унашьоу N 227-р зытэхэрэгъэнхэм тегъэпсыхъягъэу Адыгэ Республикаем ишэпхъэнимкэ фитныгъэхэм яхыгъэ шапхъэхэр зыхэхэр кыифэорышилээр организациехэм зэрэгэцэлжээрэгъэнхэм Адыгэ Республикаем физическэ культурэмрэ спортымрэхэ и Комитет и Административнэ регламент ухэсигъэним ехыллагь» зыфиорэм;

— 2012-рэ ильэсым мэхъуогъум и 13-м Комитетын ышыгъэ унашьоу N 106-р зытэхэрэгъэнхэм тегъэпсыхъягъэу Адыгэ Республикаем ишэпхъэнимкэ фитныгъэхэм яхыгъэ шапхъэхэр зыхэхэр кыифэорышилээр организациехэм зэрэгэцэлжээрэгъэнхэм Адыгэ Республикаем физическэ культурэмрэ спортымрэхэ и Комитет и Административнэ регламент ухэсигъэним ехыллагь» зыфиорэм;

цэклэнкэ Адыгэ Республикаем физическэ культурэмрэ спортымрэхэ и Комитет и Административнэ регламент ухэсигъэним ехыллагь» зыфиорэм.

2. Комитетын иоделэу спорт лъэпкэ зэфэшхъафхэм хэхъоныгъэ ягъэшыгъэним, ашьэрэ спорт Iэлээсэнгъээним зыкьеэгъээтигъэним афэгъэзэгъэм, Комитетын правовой юфыгъохэмкэ иэксперт, испециалист шхъалэ Административнэ регламентхэм яхэсийн епхыгъэ проектихэм якхыхэнкэ ишыкгээхэе юфтхьабзэхэр зэклээ зэрэхъанхэу.

3. Мы унашьо зэрэгэцэлжээрэгъэнхэм тегъэпсыхъягъээ зыфэсэгъэзэгъээ.

Комитетын итхаматэу М. Д. Дэгужийий къ. Мыекъуапэ, мэкьюогъум и 9, 2018-рэ ильэс N 140/1

Адыгэхэр дунаим щызэлъарегъаш

Адыгэ Республика и Лышхъэу Кумпыл Мурат Дунэе кинофестивалэу Sochi International Film Festival (SIFF) зыфиорэм изэхэшаклоу ыкли ипрезидентэу Бэлэгэ Любэ зэлукэгэу дыриагь.

Шыгу къэтэгъэкижы: Бэлэгэ Любэ Къэбэртэе-Бэль-къарым щыщ, зэлъашэрэ усаку, продюсер, сценарист, шүхъафтыныбэм ялауреат. Мы лъэхъаным ар Великобританием щэпсэу.

Зэдэгүшүэгүм хэлэжьагъэх Адыгэ Республика и министрэу Аульэ Юрэ ыкли и кинофестивалым игъэорышла-пэ хэтэу Бэлэгэ Роберт.

Бэлэгэ Любэ Адыгэ Республика зызэхашагъэм ия 27-рэ ильэс фэш Адыгейим и Лышхъэу къыфэгушуагь. Шүхъафтынэу ежь къыдигъэкигъэх тхылыр аш къыритыгь.

Кумпыл Мурат Бэлэгэ Любэ къызэрэкуагъэм пае

зэрэфэрэзэр риуагь ыкли гъэхъагъэу шылхэрэм, литературнэ юфшэнэм ехыгъэу ыгъэцаклехэрэм осешу афишыгь.

«Усаклоу ыкли сценаристэу узэрэштыр дунаим щызэлъашлагь ыкли тигуанэ адыгэхэм якультурэрэ ядунэет-тигээшлагь шызхъуныгэ фушиэу, дахэу цыифхэм зэральбыгээсирэр, зэрэзэлъябгъашлагэр. Джащ фэдэу фестиваль проектым тишигээшлагьонту тылъэптиэ ыкли ацкло гъэхъэгъэшлагэр.

зэрэпшызхэм ти-цихъэ тель» — къылуагь Кумпыл Мурат.

Зэдэгүшүэгүм ильхъан Дунэе кинофестивалым ипашхэм творческе гухэлэу ялхэм защагъэгъозагь.

Шыгу къэтэгъэкижы: урысые ыкли Икылбай къэрал кинематографистхэм зэкэлтийкоу гъогогуитло кинофестивалы Шаачэ зэрэшьзэхшэрэр. SIFF-м итамыгъэу ыкли кинохэмкээ зэнэкьюкум ишүхъафтын шхъаалэу хуугъэр тхээу Иридэ искульптурэ цыкыу. Мы зэнэкьюкум теклонигъэр кыншыдээхштхэм нэужым Лондон щыкюшт кинофестивалым хэлэжьэнхэу амал ялэшт.

Цыифхэмрэ хабзэмрэ яшгушлагь

(Икэух.)

АР-м и Лышхъэу къызэриуа-гъэмкээ, шъолтыр проектихэр гъэцэкэгъэнхэмкээ мэхъанэшо зилэр зэхэубытэгэе бюджетым ихахъохэр ары.

— Тиекономикэ къыхалхъэрэ инвестиционхэр нахыбэ шыгъэнхэм анахъэу тинаиэ тем. Бизнесим зэрифэшьушаа ишигээн эхийн, администривнэ пэриоххъухэр щымыгэнхэм, езыгъэжьеэгъэхэдээ предпринимательхэм Испыгэгъу

афэхъугъэным тапылъ. Ац фэдэ еклоаклэм ишигээн эхийн, инвестиционхэм алъэнхъоклэгэхъэшигэшлагэр шыгъэнхэм тишигээшлагэр тишигээшлагэр, — къыхигъэшыгь Кумпыл Мурат.

«Зы шхъангъупчъэклээ заджэхэрэ шыкээр къызфагъэфедээ джыре уахтэ республикэм псеольэ 11 щашы, ахэм ашыщэу 8-м социальне мэхъанэ я. Шъолтырим шыпсэхүэрэм гъэстэныхъэ шхъантэр алэкэгъэхъэгъэнхэмкээ пашхэм ашлэрэр бэ ыкли а къэгъэльгэноир процент 86-м клахэ. Мы ильэсим Адыгейим лэжьигэе тонн мин 560-рэ къызахыгъыгь. Зэрегупшишэхэрэмкээ, чынгхатэхэм мыгъэ чынгээ аубытырэр гектар мини 2,1-м ехъущт. Аужыре ильэсийлээр штэмэ, езыгъэжьеэгъэхэфтерхэм ыкли былымхъуным фэгъэзагъэхэм сомэ миллион 430-м ехъурэ ылэгээшагь арагэгъотыгь.

АР-м и Лышхъэу къызэри-

хигъэшыгьэу, къэралыгьо мылькур къызфагъэфедээ джыре уахтэ республикэм псеольэ 11 щашы, ахэм ашыщэу 8-м социальне мэхъанэ я. Шъолтырим шыпсэхүэрэм гъэстэныхъэ шхъантэр алэкэгъэхъэгъэнхэмкээ пашхэм ашлэрэр бэ ыкли а къэгъэльгэноир процент 86-м клахэ. Мы ильэсим Адыгейим лэжьигэе тонн мин 560-рэ къызахыгъыгь. Зэрегупшишэхэрэмкээ, чынгхатэхэм мыгъэ чынгээ аубытырэр гектар мини 2,1-м ехъущт. Аужыре ильэсийлээр штэмэ, езыгъэжьеэгъэхэфтерхэм ыкли былымхъуным фэгъэзагъэхэм сомэ миллион 430-м ехъурэ ылэгээшагь арагэгъотыгь.

Унашьоу щылэмкээ, адыгэ къуаер джы республикэ закъорары къызышдаагъэкин фитиштхэр. Мыш фэдэ еклоаклэм шыагьэ къызэритищтыр, ашдаклоу тибрэн шхъаалэ ухуумагьэ зэрэхъугъэр АР-м и Лышхъэу къыхигъэшыгь.

Республикэм хэхъоныгъэхэр щылэмкээ, ыпеклэ лъыкъотэним зиахышу хэль пстэуми, зерифэшьушаа зиофшлэн зыгъэцаклехэрэм АР-м и Лышхъэу афэрэзагь. Ахэм ашыщых я 3-рэ Мыеекъопа йэзаплэм иврачэу Хээпекээ Эльвири, УФ-м и Президент инашьооклэ «УФ-м изаслужене врач» зыфиорэ щытхуцэр къыфагъэшьошагь; УФ-м физическе культурэмкээ

изаслужене юфышэ хуугъэ Шеуджэн районым икэлэцы-кү-нубжыкээ спортеджаплэ дзюдомкээ итренер-кэлэгъаджэу Нэджыкъо Русльян; республикэм иапшъэрэ тынэу «Адыгейим и Шытхуцхэх» зыфиорэр къафагъэшьошагь Адыгэ Хасэм итхаматэу Лымыщэко Рэмээнэрэ АР-м иклиническе сымэджэш гу-лъынтфэ узхэмкээ иотделение ипащэу Борсэ Мухамедэрэ. Зэкэмкээ нэбгырэ 17-мэ къалэжьигыгэ тынхэр алэклагъэхъажыгьэх.

Республикэм итвorchеске купхэм, орэдьохэм къагъэхызырыгъэ концертымкээ мэфэки зэхахъэр зэфашижыгь.

ТХЬАРКЬОХЬО Адам.

Прокурорыкээм нэгэусэ фашыгъэх

Урысие Федерацаем и Генеральнэ прокурор игуадзэу Андрей Кикоть республикэ прокуратурэм щылажьэхэрэр нэгэусэ фишыгъэх юстициемкээ я 2-рэ класс зилэ къэралыгьо упчэжьэгоу Игорь Шевченкэм. Урысие Федерацием и Президент и Указкэ Адыгэ Республика и прокуророрэу ар агъэнэфагь. Адыгэ Республика и Лышхъэу Кумпыл Мурат а юфхъабзэм хэлэжьагь.

Джащ фэдэу юфхъабзэм къеклонлээх Адыгэ Республика и Къэралыгьо Совет – Хасэм и Тхъаматэу Владимир Нарожнэр, Урысие Федерацием и Президент иполпред иаппарат ифедеральне инспектор шхъаалэу Адыгэ Республика и Сергей Дрокинир, Адыгэ Республика и Ашырэе Хыкыум, ФСБ-м Адыгэ Республика и Гъэзорышланлэ, АР-м и МВД ялащэхэр.

Игорь Шевченкэр зипшъэрэльхэр чанэу, дэгьоу зыгъэцкээрэ цыфэу ары зэрэтшээрэр. Къалэу Севастополь ирайон прокурор илэптиэгъоу аш юфшэнэригъажь, къалэм ипрокурор Иэнатэ нэсыгь. Къырым иофхэр къызэхъильхэх

лъэхъаным юфшэнэм фыщытыкэу фырилэр, илэпэлсэнгыгъэ нахь нафэ къэхъугъэх, Урысие и Генеральнэ прокуратурэ мыйзэу, мыйтоу аш шүхъафтынхэр къыфишыгъэх», — къыуагь Андрей Кикоть республикэм ипрокурор.

Адыгэ и Лышхъэу Кумпыл Мурат къызэхъильхэх, Адыгэ Республика ипрокуратурэ ипащэу щытыгъэ Марк Большедворскэм юфхэр ышлаагъэм пае зэрэфэрэзэр къыхигъэшыгь, джы ар къалэу Севастополь ипрокурор хуугъэ. Юфшлэпаклэм Игорь Шевченкэм гъэхъэгъаклехэр щишихъэмэ зэрэшоигьор къыхигъэшыгь.

Аш нэужым республикэм и Лышхъэу къызэриуа-гъэмкээ, хэбзэгъэуцугъэм тетэу Адыгэ Республика ипрокуроркээ кандидатурэм дэгэштэгъэнхэм къидлытэрэ юфхъабзэхэр зэкэ зэшохыгъэ хуугъэх.

«Игорь Шевченкэм юнэтлакэм гъэхъагъэхэр щишихъэу фэсэло. Лъенэхыкээ пстэумки тэри аш тыдеэшт, Адыгэ ипрокуратурэ щылажьэхэрэми яшагъээ рагъэшыцт. Республика и прокуратурэ юфхъоу къэуцуухэрэ зэшохыгъэ хуунхэмкээ тизэлэлжьэнэгъэ юфхъоу къытынэу тэгүгэ», — къыхигъэшыгь республикэм и Лышхъэу.

ГъЭЦКІЭЖЫНХЭМ АУЖ КЪЫЗЭЛУАХЫІЖЫГЪЭХ

Культурэм иунәхәм иғэкіотыгъэ гъэцкіэжынхэр яшыләгъэнхэм, ахәм амалеу аәкіельхэр шәпхәшүхэм адиштәним епхыгъэ һофшәнүр республикәм зәрифәшүашеу щагъәцакіә.

Федеральне гупчәм, УФ-м и Президент иәпәчәттәнә фонд къыхәйгъэ мылькум къытупщыгъэ ильесхәм республикәм ит мыш фәдә учреждениехәм ащищхәр зәтырагъәпсүхъагъәх. Пшыерлыкхәр зәштохыгъәх зәрәхъурәм ынае тет Адыгә Республикам и Лышхъяу Күмпүл Мурат.

УФ-м и Президент иәпәчәттәнә фонд къыхәйгъэ мылькум къытупщыгъэ гъэцкіэжынхэр зыщыкіогъәх Джәдже районым истаницәу Дондуковскәмә поселкәу Новәмә адәт культурэм иунәхәм къызәрәзәлүахыжъхәрәм фәгъәхыгъэ мәфәкі зәхахъәм хәләжъагъ Адыгә Республикам и Лышхъяу Күмпүл Мурат. Республикам ипащә иғусағәх АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасәм и Тхаматәу Владимир Нарожнәр, федеральне инспектор шъхьаеу Сергей Дрокинир, Адыгеим и Лышхъэрә министрәхәм я Кабинеттәр я Администрации ипащә Тхакуышынә Мурат, рес-

зәштохынхә тъләкыигъ. Къоджә псәупәхәм зыпкы итәу хәхъоныгъәхэр ашынхәм, щиэкі-псәукәр нахышу шыгъэнам тапәкі һоф дәтшәшт. Гъогүхэр дгъэцкіэжыщтых, кәләцыкү ыгыппәхэр, сымәджәшхәр дгъепсыщтых. Къоджә еджапәхәм яшын фытегъәпсүхъәттә программәми тыххъанәу тәгъенәфә. Хәхъоныгъәхэр тшыләззә, ыпәкә тильәкүат, гъэцкіэжынхәм аух непә къызәтүхъижъхәрә күлтурэм иучреждениитү ашишыхат, — къыуагъ Күмпүл Мурат.

Шыгу къедгәкійжын, мы учреждениехәр 1968-рә ильесым къызәлүахыгъаъх ыкы жы зәрәхъугъәхәм къыхәкыкі гъэцкіэжынхәр ящыкіэгъагъәх. Адыгеим и Лышхъә игукеңкүләкі ахәр агъәцкіэжынхәу агъәнәфагъ. Поселкәу Новәм дәтүм — сомә миллион 19,5-рә, Дондуковскәмә шыләм миллион 12,7-м ехъу апәуахъагъагъ.

Проектым къыдыхәлъыта-

ческә кючлакі къыхилъханәу, мы лъэнныкъомкә сәна-ушыгъэ зыхэлъхәм зыкыиз-луахын амал къаритынәу тышәгүгү. Къуаджәхәм адәт

мыш фәдә учреждениехәр сыйдигүни цыф күапәү шытых, арыш, ахәр зәрифәшүашеу зэтегъәпсүхъәттәнхәм мәхъянәшхо етәти, — къыуагъ Күмпүл Мурат.

Шыгу къедгәкійжын, проектеу «Күлтурә малой Родины» зыфиорәм иғәцкіэн къыдыхәлъытагъәу къэлә цык-күхәм, къоджә псәупәхәм күлтурэм иучреждениеу адәтхәм ягъәцкіэжын, яматериалын-техническә зытет изэтегъәпсүхъан, нәмыкі һофыгъохәми апәуахъашт мыльку 2018-рә ильесым федеральне гупчәм шъольырхәм къафетупщи. Мы программәм хәфагъ күлтурэм иучреждениеу къуаджәу Хъатикъуа дәтүр. Аш изэтегъәпсүхъан текіодещт ахъщәм щыләм сомә миллиони 8,1-м ехъур — федеральне гупчәм, сомә мин 907,9-рә зырыз Республикамәрә чыпілә бюджетымрә къахахыщтых.

Программәу «Къоджә псәупәхәм зыпкы итәу хәхъоныгъәашынүр» зыфиорәм иғәцкіэн къыдыхәлъытагъәу Кош-

хъблә районым ит къуаджәу Фәдә күлтурэм и Унә щашынәу мы ильесым рагъәжъагъ. Аш зәкәмкі сомә миллион 51,7-м ехъу тәфәшт. Мылькур федеральне, республикә ыкы чыпілә бюджетхәм къатупщи.

Күлтурэм иучреждениеу республикәм итхәр тапәкі гъәцкіэжыгъәнхәм, зэтегъәпсүхъәттәнхәм ыкы күе шыгъэнхәм афәш АР-м күлтурәмкә и Министерствә шуагъе къезытышт программә зәфәшхъафхәм ахәлжъәнәу егъенафа. Пшырлыкхәр гъэцкіэгъәнхәм пае 2019-рә ильесым ящыкіэгъәшт мылькур зыфәдизир зеррит заявә ведомствәм ыгъәхъазырыгъ. Күлтурэм иунәхәм ягъәцкіэжын ыкы яшын ухъыгъи гъәнхәр, ахәм яматериалын-техническә зытет шәпхәшүхәм адиштәнүр, федеральне гупчәм къыкырә субсидиесхәр шъольырым къыләхъанхәр, нәмыкі лъэнныкъохәри ашт къышыдәлъытагъәх.

Ыпшыкі къызәрәштүағъау, Адыгеим и Лышхъяу Күмпүл Мурат мы һофыгъом изәшшөхин мәхъянәшхо реты, һофшәнхәр зәрәзхәшәрәм ынае тет. Мы лъэнныкъомкә республикәм къыфатупщиәр федеральне мылькур нахышбә шыгъенүр, ашт пае ведомствәр программә зәфәшхъафхәм ахәлжъәнүр пшырлыкхәр къегъауцу.

Поселкәу Новәм щыкіогъе мәфәкі һофхъабзәм хәләжъагъәх ансамбләхәу «Налмәсым», «Ошыутенәм», «Русская удали» зыфиорәм яртистхәр. Мыш къыләлтикүкіогъе мафәм адыгә күлтурэм ия VIII-рә Дунәе фестиваль хәлажъәхәрәр станицәу Дондуковскәм щызәрәу угынгъәх.

ТХАРКЬОХЬО Адам.

Сурэтхәр А. Никановым тырихыгъәх.

публика и Премьер-министр итхәдзәу Наталья Широковар, күлтурәмкә министрәу Аулье Юр, муниципальнә образованием «Джәдже районым» иадминистрации ипащәу Александр Бутусовир, нәмыкіхәри. Районым ит псәупәхәм къарыкыгъәх ыцыфхәр, творческә купхәр зәхахъәм къеклонгатъәх.

АР-м и Лышхъә һофхъабзәм пәублә посалъе къышишызә, станицәу Дондуковскәмә поселкәу Новәмә ашыпсәүхәрәр бәштагъау зәжәтәхәе гушыгъохъагъау.

— Федеральне гупчәм ил-пәйзгүкі социальне мәхъянәзиз һофыгъохәм ашыщыбәхәр

гъәу унашхъәхәр, электричество ирыкыапәхәр, зәрәгъәфбәштхә системәхәр зәблахъугъәх, ыкыцікі гъәтәрәпсүхъагъәх, нәмыкі гъәтәрәпсүхъагъәри макләп.

Гъәцкіэжын һофшәнхәм зәфәхъысүжъау афәхъугъәр АР-м и Лышхъә зәригъәльгүгъ, къәзәрәугоицъәх гүшүгъи афәхъугъ. Күлтурэм иунәхәр аужыре шапхъәхәм адиштәу зәрәзәтәрағъәпсүхъагъәх къыхигъәшыгъ, проектым иғәцкіэн хәләжъагъәе пстәуми афәрәзагъ.

— Күлтурэм иунәхәр зәрагъәкіэжыгъәхәм псәупәхәм якултурнә щылакі твор-

Лъэпкъ искуствэр – тибанийгъ

Джэмакъэм зеңты

Урысыем, Адыгейим, Къэбэртэе-Бэлькъарым, Къэрэшэ-Щэрджэсүм язаслуженна артистэу, композиторэу Дмитрий Шостакович ыцлэкэ агъэнэфэгъэ шүхъафтыныр кызфагъашошгъэ Нэхэе Аслын лъэпкъ культурэм, ныдэльфыбзэм афэгъехыгъэу гушыгъэу тыфэхьу.

— Щынэныгъэм зэхъокыныгъэу фэхъухэрэм бэрэ татегушигъэ, — къеуатэ Нэхэе Аслын. — Зэфэхысыжъэу тшынхэрэм къаушыхъаты нахышуум тифэккон зэрэлтээкыщыр.

— Аслын, тинепэр щылэкэ-псэукэ тыкыгыкырыкы сшоигъу. Адыгэ культурэм ия VIII-рэ Дунэе фестиваль чынтыгъум и 2 — 6-м республикэм зэрэшкыуагъэм сыда кэу хэпльэгъуагъэр?

— Сэ анахъэу къыхэзгъэшмэ сшоигъор тильэпкъягъухэр зыщыпсэухэр къэралыгъохэм къарыкыгъехукультурэм, искуствэм апышагъэхэм адыгабэр нахь дэгъо зерэшгэшнэм зэрэптильхэр ары. Орэд къэзылохэрэм язакъоп синаа зытесдэгъэр. Адыгэ литературэм къылэупчэх. Клэрэш Тембот, Мэшбэшэ Исхъакъ, Къуекъо Налбый, фэшхъафхэм атхыгъехэр ашлэгэшгэшнэм. Мэшбэшэ Исхъакъ къидигъэкыгъэтихъягъехэр тиркубзээкэ зэрэдэшкыгъягъехэр ядгагъэхэм таулагъ.

— Тиркуем къикыгъэ оркестрэу адыгэ культурэм ия VIII-рэ Дунэе фестиваль щылэгъугъэми тигъегушуагъ, хагъэунэфыкыирэ чыпіэр фагъешшошагъ.

— Оркестрэм нахь игъэктэгъэу тиетегушигъэ сшоигъу. Арышь, непэ клэкэу къэсюонэу сзыфаэр лъэпкъ музыкэм дунаим зыэрэшишомбгъурэр ары. Тиркуем щызехащэгъэ Адыгэ хасэхэр, КАФФЕД-р кэлгъухэм тишиуагъэ ядгэкын

— Дер Абир апэрэ Дунэе фестивалым хэлэжьагъ, щытхуцэ кыышыдихыгъэу Сирием ыгъээжьыгъагъ. Джы ар «Исламыем» иорэдлыу.

— Мэкэе Іетыгъэ дахэ пшьэшъэжьыем зэриэр къыдэслэти, Хэкужым къедгэблэгъэжьыгъ. Дер Абир непэ «Исламыем» иорэдлыо цэриломэ ашыщ. Унэгъо дахэ илэе Мыехуапе щэпсэу. Чыснынэу унэ кыыратынным фэшл республикэм и Лышхъэу Къумпил Мурат ишлэгэшко къекыгъ.

— Тиркуем къикыгъэ оркестрэу адыгэ культурэм ия VIII-рэ Дунэе фестиваль щылэгъугъэми тигъегушуагъ, хагъэунэфыкыирэ чыпіэр фагъешшошагъ.

— Оркестрэм нахь игъэктэгъэу тиетегушигъэ сшоигъу. Арышь, непэ клэкэу къэсюонэу сзыфаэр лъэпкъ музыкэм дунаим зыэрэшишомбгъурэр ары. Тиркуем щызехащэгъэ Адыгэ хасэхэр, КАФФЕД-р кэлгъухэм тишиуагъэ ядгэкын

— Дэгъу къодыо. Ансамблэу «Казачатэр» зэрэшыуджыгъэм, республикэм исимфонический оркестрэ, «Русская удалия», нэмыкхэм фестивалым хэлажьхэрэр яплыгъэх. Адыгэ Республикарэ лъэпкъыбэ зэрэшыпсэурэм тиетегушигъэу зыхыкэ, лъэпкъ пэпчье икультурэ зэрэгшэгъэшонуу къыхэтэгъэш. Лъэпкъым ежь иеу бзэ, культурэ зэриэр фестивалым къыщэлъагъо.

— Адыгабзэр дэгъо амышэрэми, ордышшо агъэжьынчырэмкэ ягупшысэ къытльгээсэ.

— Лъым хэлтэйм иджэмакъэ зэлэти, гум «щечерэгы» адыгабзээ къэгүшүэхэш ашоигъу, ау афэгъэхъурэр. Фестивалым са-шылкылаа аш фэдэхэм Тиркуем, Иорданием, Сирием, Израиль, Германием, нэмыкхэм хэгъэхүхэм адыгабзэр ашызэрэгахашаа пресс-зэлүкэм къышауагъ. Тэ, республикэм исхэм, тильэпкъэгъухэм тишиуагъэ ядгэкын

Къэралыгъо ордлыо-къэшьюко ансамблэу «Исламыер» зызэхашагъэм кыышыублагъэу художественнэ пащэу урил. Дунаим цэрило шүүшүхъу.

— Ильэс 27-рэ «Исламыер» хууьгъэ.

— Ары. Адыгэ Республикэм

гъэсэжыхъ – аши уахътэхъы.

— «Исламыер» фольклорым нахь фэгъэзагъ, ижырэ адыгэ ордхэм, мэкъамэхэм псэ къапегъэкэхъы, тамэ ареты. Арэу щытми, тимузыкаль-нэ искуствэ нахь куоу лъыгъэкотэгъэнимкэ «Исламыер» тификурэп.

— Аш тиетегушигъэу, «Адыгэ макъэм» кыышхэшшуутэу заулэрэ сызэреджагъэр къэсэшгэхъ.

— Адыгэ музыкаль-нэмэ-псымэхэр зыхэт оркестрэ республикэм ишыкылаа.

Оркестрэ шхъаф зэхашнэр кынныо къащыхъушт. «Исламыем» иоркестрэ зедгээшшомбгъуным фэшл тицкэгъэшт кадрхэм япчагъэ культурэмкэ Министерствэм кытфыхигъахъомэ, юфым хэкилыгэ кыфэдгъотыщтэу сэлъйтэ. Дунэе фестивалым тиоркестрэ зэрэхэлжагъэр угугурихъэба?

— Пшынаохэр, жыгуакохэр зыхэт купыр тшогъэшгээгъоныгъ, ау сэ зыфасор аш нэмыкх. Тхъабысым Умарэ, Натхъо Джанхъот, Андзэрэкъо Чеслав, Сихъу Рэмэзан, Гъонэжыкъо Аскэр, Тыкъо Къэлпълан, нэмыкхэм аусыгъэ ордхэр къезыгъэшт оркестрэ тицкылаа.

— Непэ «Исламыем» ар зэшүүхын ылъэкишт, ау, кызэрэслуагъэу, тицкэгъэшт кадрхэм япчагъэ ар епхыгъ.

— Аслын, мы юфым ильэс 10-м ехъуьгъэу тиетегушигъэ. Культурэмкэ министрэхэм гүшүэкэ тагъэгүгъэ, ау юфым егъэжьапэ фашын аль-кырэп.

— Лъэпкъ искуствэр – тибанийгъ. Непэ къэтыхъумэн тымылъэкишт, неущ чэтэнэ. Оркестрэу тиытегушигъээрэм шыкынаохэр, къамылапшэхэр, нэмыкхэри хэгъэхэгъэнхэ фае. Юфым игъэкотыгъэу тиетегушигъэ сшоигъу.

— Шыуигуухэльхэр кыжкуудэхъунхэр шүүфэтэо.

— Тхъаугъэпсэу.

— Аслын, джыри зы юфыгъу. Мыгъэ ильэс 75-рэ ухууьт. Уимэфэкэ ехъулэу шүхъафтынэу кыпфашиштхэм ахэслэлтигэ сшоигъу адыгэ лъэпкъ музыкаль-нэмэ-псымэхэмкэ оркестрэ зэхэнэу.

— Ар шүхъафтын дэгъу хууьт, Тхъэм кыддегъэхъу.

— Опсэу, Аслын! Бэгъашэхъ.

— Тхъаугъэпсэу.

ЕМТЫЛЬ Нурбай.

Сурэтхэм артыхэр: Нэхэе Аслын; «Исламыер» фестивалым хэлажээ.

щакло фэхъухээ, лъэпкъ фестивальхэр зэхашэх. Адыгабзэр, адыгэ музыкэр фестивальхэм ашэхүү. Зэлтэпкъэгъухэр зэфэзышэрэ зэхашхэхэм цыфыр алы.

Лъэпкъхэр зэфещэх

— Я VIII-рэ Дунэе фестивалэу Мыехуапэ щыкыуагъэм лъэпкъ зэфэшхъафхэр хэлэжьагъэх. Ари дэгъуба?

щакло фэхъухээ, лъэпкъ фестивальхэр зэхашэх. Адыгабзэр, адыгэ музыкэр фестивальхэм ашэхүү. Зэлтэпкъэгъухэр зэфэзышэрэ зэхашхэхэм цыфыр алы.

— Орэдым зэрэхэльэу, адыгэ пшынэм ымаа зиэтишт.

— Орэдым зедгээлэтизэ, тиадыгабзи юф едгэшшэшт.

— Къэрэшэе-Щэрджэсүм, Къэбэртэе-Бэлькъарым, Краснодар краим, Темир Осетиим

— Аланием къарыкыгъэхэм уадэгүшүэу бэрэ утльэгъу.

— Лъэпкъхэр нахь зэпэблагээ зышыхэрэх ахэри ашыщых. Оркестрэхэр яэх, яордэйхохэм уядэууныр гуапэ. Щыкылаа ямы-иэу слытэрэп, ау дэгъум утмыгүшүэу уапэх ултыкотэн зэрэмтээхэштэйм нахь сэгэгумэхэй.

— Аслын, Дунэе фестивалым иосэши куп пэшэнгъэ дызепхъагъ. Лъэпкъ искуствэм хэхъонигъэу ышыхэрэм тагъэгүшо, ау тигумэкыгъохэри къэтэгъялох.

— Дэгъу.

— Адыгэ Республикэм и

тэлэгъу. Урысыем и Правительствэ имремие кыфагъэшшошагъ. Искуствэм ушлыкотэнэр ыдаа къэзигъэ-псынкээрэ ыкы къэзигъэхъылъэрэр?

— Нурбай, «Исламыем» кыкылгээ гъогум о дэгъо ушлыгъуаз. Узэгүрэо, уагүрэо зыхыкэ, юфхэр нахь псынкээу лъэпкъяа. Адыгэ Республикэм и Лышхъэу Къумпил Мурат,

Правительствэм, Парламентым тафэрэз. «Исламыем» Тиркуем, Израиль, Италием, Польшэм, Москва, нэмыкхэм ашылагъ. Хъокло Сусан, Агырьжээнэко Саныет, Лъэцэр Светлан, Мишэе Андзаура, Къумыкъу Шамсудин, Лъэустэндэжэл Рузан, Сихъу Руслан, Фэшхъаф артист дэгъухэр хэтих. Тапэхээ тильхыкотэнэм фэшл мурадхэр тиэх.

— Кадрхэм яльтыгъээр бэ. Шыуицкэгъэ ордхэрэх, музикантхэр жыгъотыгъэх.

— Тицкэгъэ кадрхэр тификохэрэп, ау занкэу къэсэло. Ансамблэ тэштэхэшь, тэ

Театрэмрэ щыІэнүгъэмрэ

ЯЗЭПХЫНЫГЪЭ МЭПЫТЭ

Республикэм и Лъэпкъ театрэу Цэй Ибрахимэ ыцлэ зыхырэм Абхазым спектаклэхэр кыщигъэльэгъуагъэх. Зэкьюшхэм ятворческэ зэпхыныгъэхэр зэрагъэпытэрэм фэгъэхыгъэ пресс-зэлукэ Адыгэ Республиком культурэмкэ и Министерствэ щыкъуагъ.

Лъэпкъ театрэм ихудожественнэ пашэу Хъакіэгъогъу Къэсэй кыылотагь «Кабала святош», «Кавказский меловой круг» зыфиорэ спектаклэхэр, патриотическое пүнүгъэм фэгъэхыгъэхэр Абхазым кызыэрэшагъэльэгъуагъэхэр, бысымхэм гуфэбенгъэ ахэльэу къазэрэпэгъокыгъэхэр.

Абхаз Республиком ищахэхэм Лъэпкъ театрэм илофшагъэ осэ ин кыышыгъ. «Абхазым ина-

роднэ артист» зыфиорэ щытхууцлэр Хъакіэгъогъу Къэсэй кыыфаусыгъ. Уайкъою Асыет, Исуп Тимур, Зыхъэ Зуралбый Абхазым изаслуженнэ артист хъугъэх.

Адыгэим культурэмкэ иминистрэу Аульэ Юрэ, аш игуадзэхэр Ольга Гавшинар, Шъэуапціэко Аминэт, отделым ищахэу Шэуджэн Бэлэ Лъэпкъ театрэм илофшагъэхэм афегушуагъэх, ягъэхъагъэхэм ахагъэхъонэу афалуагъ.

Абхазым ищахэу зэхокыныгъэшоу фэхъухэрэм, Хэгъэгу зэошхом ыуж республикэр зыпкъ зэриуцожырэм, республикэхэм язэпхыныгъэхэр искусствэм зэрэшыгытэхэрэм, Лъэпкъ театрэм илофшагъэшоу зэхэшгэгъэнимкэ фэл-фашэхэм ягъэцэктэн зэрэпильхэм, нэмыххэм атегущыгъэх.

ЕМТЫЛЬ Нурбый.
Сурэтыр зэхахьем кыыштитетхыгъ.

УнэшъуакІэхэр

Чъэпьюгъум кыщегъэжъагъэу

Чъэпьюгъу мазэм кызыдихыгъэ унэшъуакІэхэм ашыщ зэгүатхэшт ныбжыкІэхэм ежхэр зыфэе мафэр кыыхахынэу фитынгъэ къазэраратахъэр.

Федеральнэ законэу аштагъэм ар къеушыххаты. Унагъо зышэнэу зызэгүязхэхэрэм яльэу тхыль ЗАГС-м мазэрэ чэлэшт. Зарагъэтхынэу игъо имыфагъэхэмэ е ушхъягъу горэ кыкъо-кыгъэмэ, ахэм нэмыхк мафэр кыыхахын альэ-кышт. Лъэу тхыльэу

атхыхаҳэм зы ильэрэ киуачиэ ишт.

Узым епхыгъэу е гузэжъогъу тофкэ нэбгыртгум ЗАГС-м зыфагъазэмэ, мээ имыкъуки зэгүатхэнхэ альэкъишт. Лъэу тхыльыр аш чальхъягъахэ хъумэ, мээ 11 текыфэкэ, ежхэр зыкэлэгъуагъэ мафэр регистрацие ашыщых.

кли, ятлонэрэу ар арагъэтыштыгъ. Хъакулаххэри цыкыгъэхэп, юридическэ

лицом сомэ мини 4, физическэм — сомэ 800 алахыштыгъ.

Тазырхэр арагъэтыштых

Унэ зэтетхэр цыфхэм апае зыгъэуцурэ компаниехэм ыкыи предпринимательхэм сайтэу «Наш дом. РФ» зыфиорэм унэм ишын зэрэхорэ шыкъэр ыкыи нэмыхк къэбархэр кырагъахъэхээ ашынэу щыт.

Псэуплэу къаэтырэм зиунэе ахьщэ хэзыльхъэгъэ цыфхэр ары анахъэу ишэгумекъхэрэр.

Чъэпьюгъу мазэм кыщегъэжъагъэу посольешынымкэ пшъэрильхэр зымыгъэцэхъэрэм, е шынкъагъэ хэлъэу къэбархэр сайтым кызымыгъахъэхэрэм тазыр аты-

ралхъащт. Аш фэдэ компаниехэм сомэ мин 200 зырыз арагъэтышт, аш фэшхъяфэу ялашхэм сомэ мин 30 къатыргъэфшт. Пащэу пцыусыгъэко цыфхэм адэзекорэм тазырэу ытырэм фыхагъэхъошт, зымыгъэтэрэзыхъэм, тоф рагъэшштэп.

Ятлонэрэр тырахъягъыгъ

Унэе тофшаплэхэр кызыэзүзыххэрэм агъэхъазырырэ тхыльхэр имыкъухэмэ е хэукунонгъэ хашыхаагъэмэ, аш пае къэралыгъо хъакулаххыр ятлонэрэр арагъэтыхыштэп.

Чъэпьюгъум кыщегъэжъагъэу зитхыльхэр ша-хъэхэм адимыштэхэрэм мэзищым кыкъоцл агъэтэрэзыхъхэмэ, унэе хызы-мэт кызыэрэзэуахыгъэр ыпкэ хэмийлүүжъэу ре-

гистрацие арагъэшын фитых.

Аш ыпеклэ хъакулаххыр тхыльхэм афатыгъэм кын-рагъэтэзэжъыщтыгъэп, хэукунонгъэ хашыхаагъэхэр зыщагъэзэхъхэ-

Маркэхэм ауасэ къыххъуагъ

Тызхэт ильэсүм ибэдзэогъу мазэ кыщегъэжъагъэу шыон пытэхэр зыщэхэрэм ахэр зэ-рэйт бэшэрэхэрэм атырагъэпкіээрэ маркэхэр кэхэмкэ зэблахъунхэу къяджэгъагъэх.

Чъэпьюгъу мазэм кыщегъэжъагъэу маркэхэм ауасэ хабзэм кыыхигъэхъуагъ. Джынэс маркэ миным сомэ 1700-рэ лъятыщтыгъэмэ, джы уасэр

1850-м нэсигъ. Шыон пытэхэр федеральнэ ыкыи шыольыр бэдзэрым зэрэшэхэрэм лъяпльэрэ къэралыгъо Гупчэм ишащээри- Вадим Дробизэ кызызери-

юрэмкэ, маркэхэм ауасэ льытыгъэу шыоным ыуасэ зэрэзблахъугъэм емы-зы соми къыххъоштэп.

Билет уасэм къафыщагъэктагъ

Къокылэ Чыжъэм щыпсэурэ цыфхэр нахыбэрэмкэ самолетхэр ары зэрэзекохэрэр. Билет уасхэр лъаплэх. Аш къыххъоштэу нэмыхк шыольырхэм ашылэ къапблэгъэ цыфхэм бэрэ алыкленхэ альэкъирэп, зэрэунагъоу зыгъэпсэфакло зэдэконхэр къин къащхъу.

Ахэр къыдалытэхи, Къэралыгъо Думэм иде-путахэм билет уасхэм ахагъэхъорэ къэралыгъо хъакулаххыр атырахынэу унашо аштагъ.

Мы мазэм кыщегъэжъагъэу Дальневосточнэ федеральнэ шыольырхэм ибыбыкъхэрэм самолет билетхэм ауасэ проценти

10-кэ нахь маклэу къара-щэштых. Джаш фэдиз джынэс хъакулаххыр уасэм къыхагъахъоштгъээр. Къырим щыпсэухэрэм

хыгъэм цыфхэм япсэукэ кыгъэпсэнкэшт, зыгъэпсэфакло къафаклохэрэм япчагы хэхъошт.

(Тикорр.).

НыбжыкIэ чаных

НыбжыкIэхэм яофыгъохэм сидигъуи хабзэм гүунэ альефы, ежхэмий льэнкюль пстэумки зыкызыгъуахы, сэнаущыгъэу ахэльям хагъахь. Еджэним имызакью, зыгъепсэфыгъо уахтэри яофыгъо зэфэшхъафхэм, нахь ашыгъэшIэхонхэм афагъэшьуашэ. Адыгэ къэралыгъо университетым адыгэ филологиемрэ культурэмрэкэ ифакультет истудентхэм а льэнкюмкэ сакытегушигъэ сшоигъу.

Мы факультетым адыгэхэм анэмкюэ урысхэри, ермэлхэри, чэчэнхэри, тиркухэри, нэмькэ льепкхэм ялыклохэри щеджэх. Адыгабзэр, льепкыым итарихь, икультурэ зэрагяашэ ашоигъо ыпэкэ зигугуу къэтшыгъэ факультетир ахэм къыхахь. Студентхэм ашыщыбэм сэнаущыгъэ ин ахэльэу, льэнкюль зэфэшхъафхэмкэ лепласхэу къычIэкыгъ. Нэуасэ шъузыфесшы сшоигъохэр факультетым ианахь студент чанхэм ыкIи дэгъухэм ашыщхуу Виолетта Трапизонян (ятфенэрэ курс), Ольга Апанасенкэр (ятфенэрэ курс) ыкIи Диана Кушнаревар (япIенэрэ курс).

— Сэ Мьеекуапэ, ермэл унагъо сакыщыхуу, адыгэхэм сакыщыхуухьагь, — къытфелуутэ Виолеттэ. — Аш фэш адыгабзэрэ адыгэхэм яльепк културэрэ къыспэблагъэх. Бээмрэ културэмрэ нахь куоу зээгъэшIэнх гухэль сиIуу мы ашпъэрэ еджапIэр къыхэсхыгъ.

В. Трапизонян и эшлагъэхэр.

тор швейных изделий» зыфиорэ сэнхъятам сиFеджагь.

Пшьешъэ ныбжыкIэм зэрилтигээрэмкэ, дышэйдэнэир льепкыым исэнаущыгъэ халэмтэм ашыщ, гыгуу къыхэе къыклюгъ. Мышкэ льепкыым нахь благъэу нэуасэ уфэхъун, ита-

фиорэ сэнхъятар щызэрегъэгъоты. Еж къызэриуагъэмкэ, ар зэпхыгъэр литературэр шу ылтэгъоу, усэ тхыныр зэриklасэр ары.

— Художественнэ литературэр зэсэйдзэкыныр нахь къыспэблагъ, — къытфелуутэ Ольгэ. — Еджэнры къысыхымэ мы льэнкюмкэ яоф сшэныр сиFухэль. Индкылызыбзэм, адыгабзэм иль усэхэр урысыбзээкэ зэсэдзэкыих, ау адыгэ усаклохэм ятхыгъэхэм яоф адэсшэныр нахь сиIуу рехы, сида пломэ ашкэ льепкыым нахь пэблагъэ сиFухъу, игупшиасакэ къызгурэо. Адыгабзэр икъоу зэрэсэкIэмымыльм къыхекъу.

мы льэнкюор дэгъу дэдэу къыздэхъурэп, ау тикIэлэеяджэхэр лепыгъэу къысфехъух. Ахэм рэзэнэгъэ гушигъэхэр апэзгъохы сшоигъу.

Факультетым студент зэхахъэу щыгъэхэм ежь ытхыгъэхэм е нэмькэ усэхэм къащеджэ, музикальнэ лэмэ-псымэу ыпэкэ зигугуу къыщытшыгъэм къащыргъяло. Аш daklou еджэнри дэгъоу къыдэхъу, адыгабзэмрэ льепк културэмрэ зэргэшьашэх. Пшьешъэ ныбжыкIэм къызэриорэмкэ, музикальнэ гъесэнгъэмрэ литературуу яофыгъомрэ пытэу зэлхыгъэх. Ахэм уиакыл нахь хагъахь, дунаим идэхагъэ

уагъэлъэгъу. «Жъогъобын» зыфиорэ литературнэ ныбжыкIэ зэнэкьюкум тигүшүгъэгъу ильэс къэс хэлажьэ, апэрэ чылпэхэри къыфагъэшьуашэх.

Джыри зы пшьешъэ чан нэуасэ шъузыфесшы сшоигъу. Ар япIенэрэ курсым щеджэрэ Диана Кушнаревар ары. Дианэ станицэ Дондуковскэм щыщ. «Литературное творчество» зыфиорэ сэнхъятар мы факультетым щызэбгъэгъотын зэрэлпээкыщыр зешIэм, эмыгушысэу къычIэхъагь. Еж къызэрэтигъялтагъэмкэ, литературэр ишчиэнэгъэ пытэу зэрэхэтым а гүхэлтыр къылкырэкы.

— Художественнэ литературэр льэшэу сиклас. Ильэсибл синыбжыгъ юсэхэр стхинэу зесэгъяжьэм, — тышгэгъуазэ Дианэ. — Сиапэрэ усэ сяна фэстхыгъагь. Гукыдэчэй къызыфаклокэ, усэхэр зэхэсэльхъэх. Аш фэдэ къызыхэкырэр сицэфынчээ зыхыкIэ ары. Блэкыгъэ ильэсэм апэрэ усэр зэсэйдзэкынэу сиFежьэгъагь. Ар зихытыгъэр тидеканэу Хъамырзээко Нуриет ары. Кын нахь мышIими, мы яофыгъор сиIуу рихыгъ. Сэргээ зэдээкыныр лепхэхуу щытэп, сида пломэ усэр е текстыр зие авторым къылонэу зыфэеягъе гушиасэр бгээклоды е зэблэпхуу хъущтэп. Ахэр тэрэзэу алтыгъээсных фае. Нэужым, ашпъэрэ еджапIэр къэсүхымэ, творческэ яофым сирылэжьэнэу сэгүүгъэ. Адыгабзэр икъоу дэдэу сиIэмымыльм, тикIэлэгъаджэхэм яоф къыздаши.

Киэрэшэ Тембот къызыхуу гэр ильэси 115-рэ зэрэхуугъэм фэгъэхыгъэу Дианэ усэ дахэ ытхыгъагь. Аш нэмькюу пшьешъэжьыр ильэс пчагъагь хуу гэрээ литературнэ зэнэкьюкум «Жъогъобын» зыфиорэм хэлажьэ, хагъэунэфыкыре чылпэхэр къехых.

Зигугуу къэсшыгъэ студентхэм анэмкюэу адыгэ филологиемрэ культурэмрэкэ факультетым сэнаущыгъэ ин зыхэль ныбжыкIэхэр щеджэх. ЯтугъэпIэ дахэхэм ахэр афэклох.

ТХЬАРКЬОХЬО Нэфсэт.
АКЬУ-м истудентк.

О. Апанасенкэр.

Д. Кушнаревар.

Адыгэхэм яльепк културэ сицыкIуగъом къыщегъэжьагъэу сиызэпищагъэу, сиIошгъэшIэнх нэу щытагъ. Адыгейим сакыбышхуу бээмрэ културэмрэ зээгъашIэнхэе къызэрэсфэфеджэтын сехьырэхьышэштэгъэп. Адыгабзэр къины нахь мышIими, сиIуу рехы.

Еджэним нэмькюу Виолеттэ зыфэлэласэу, ыгу рихыре яофыгъохэм ташигъээзогъ. Аш къызэриуагъэмкэ, ижырэ адыгэ дышэйдэнэир къызIэкIигъэхъагь. Ашкэ зыщеджэрэ факультетир лепыгъу къыфэхъу. Студентхэм яшоигъонгъэ къыдалыти, дышэйдэнэимкэ Адыгэ Республикаан илэпэлэласэу Сэт (Пэншүу) Сафьят кIэлэгъаджэу къагъэклиагъ. Аш шоигъонгъэ зиэ пстэури мы льэнкюом фиғъасагъэх.

— Дышэйдэнэир лепхэхуу, сиIуу етыгъэу къызкысфэхъу гъэри къышьосон, — игупшиасэхэмкэ къыддэгощаагь Виолеттэ. — Гурит еджапIэр къызысэухым «Модельер-конструк-

Шыгъачъехэр

Дэгъоу зэхащэрэм узыгэпешэ

Адыгэ Республикаем имэфэк фэгъэхыгэ спорт зэнэкьюхэм шыгъачъехэр сидигүү къахэтгээшых. Зэлукэгъухэм Кыблэм, Темир Кавказым къарыкыгэхэм ялэпээсэнгээ къашагъэльяго. Республикаем илэшхьэтхэр, культурэм илофышгэхэр, спортыр зышогъэшгэйонхэр зэнэкьюхэм яплых.

Чынтыгъум и 5-м республикэм ишкъэгъечаплэ щыкъогъэ зэнэкьюхур метрэ 2000-р къизэзынэкъигъэхэм къизэуахыг. Б. Андырхуаум иунэе шэу Кавалер Кавказыр зэклеми апэ къишыгъ. А. Хъасанэкъом иунэе шэу Малиновый звоныр ятлонэрэ хъугъэ. Хэгъэгэ зошхом иветеранхэм ацэклэ агъэнэфэгэ шуихъафтынхэр Адыгейим иветеранхэм я Совет итхаматэу Къаджэ Асплан шуихэм аритыхыгъ.

Метрэ 1600-м шуихэр зыщи зэнэкьюхэм Н. Кобэшчычм иунэе шэу Гаршнепыр апэ къишыгъ. Дансер Лайфыр ятлонэрэ, Эфиопыр ящэнэрэ хъугъэх. Адыгейим и Парламент и Тхъаматэу Владимир Нарожнэр хагъенефыкъирэ чынпэхэр къидэзыхыгъэхэм афэгушуагъ, шуихъафтынену сомэ мини 100 хъурэр аритыхыгъ.

Адыгэ Республикаем и Лысьхъэ ишуихъафтынхэм якъидэхын щи зэнэкьюхугъэхэм метрэ 2400-рэ къачыгъ. Зэнэкьюхур гэшэгъон къэзышыгъэр апэрэ чынпэхэр къидэзыхыгъхэр къэшэгъуае зэрэхугъэхэм изакъол. Шуихэм ухазырынгэ дэгъу къагъэлъегъуагъ.

Күмпүл Мурат зэнэкьюхур

хэлэжьагъэхэм афэгушуагъ. Хагъэунефыкъирэ чынпэхэр къидэзыхыгъэхэм сомэ мин 500 афишшьошагъ. Н. Кобэшчычм ишэу Эрмигудинэр апэ итгэг. Орэдьо цэрыбоу Дэзбэ Мыхамэт иунэе шэу си Арбатыр ятлонэрэ хъугъэ, А. Хъасанэкъом ишэу Марджанэр ящэнэрэу къэсыжыгъ.

Адыгэ шэу Шагдымын ыцэклэ агъэнэфэгэ шуихъафтынхэм икъидэхынкэ метрэ 2000-м щи зэнэкьюхугъэх. А. Псэунэкъом ыгъэсээр шэу Легионыр апэ къишыгъ, Байколыр ятлонэрэ хъугъэ.

Республикэм иминистрэхэм Я Кабинет ишуихъафтынхэм якъидэхын пае метрэ 1400-м шуихэр щи зэлүүкагъэх. Апэрэ чынпээр М. Дэзбэм иунэе шэу Витомын юхыгъ. Ятлонэрэ — Санахтэр, Хайдоч Мирэр ящэнэрэ хъугъэх.

Адыгейим и Премьер-министрэу Александр Наролиним сомэ мини 100 хъурэ шуихъафтынхэр аритыхыгъ.

Физкультурэмкэ щыкъ спортымкэ республикэм и Комитет ишуихъафтын икъидэхынкэ метрэ 2400-м щи зэнэкьюхугъэх. Нартын апэрэ чынпэхэр фагъэшшошагъ, Казбек ятлонэрэ, Седоир ящэнэрэ хъугъэх.

Кобэшчычм Хъасанэр Шыумафэрэ афэгъэхыгэ шэлжээнэкьюхэм щи зэлүүкэгэ шуихэм метрэ 1000-р къаклуу. А. Къэркьютим ишэу Домингесир зэклеми апэ къишыгъ. Аделыныр ятлонэрэ, Музрат ящэнэрэ хъугъэх.

Нарт лыыхъужэу Саусэрыкъо фэгъэхыгэ зэнэкьюхур метрэ 2400-рэ хъурэ гъогуанэр къишизэрэнкъигъ. Ильджидж апэрэ чынпэхэр къидихыгъ. Буяным ятлонэрэ чынпэхэр фагъэшшошагъ, Пачыяхъэм ящэнэрэ хъугъэх.

Республикэ шыкъэгъечаплэ зэтэгээсэхыагъ. Спортыр зышошыгъэхонхэу зэнэкьюхур еллыхэрээм чынпэхэр хэхыгъэхэр афашыгъэх. Сатиушхэм пщэрыхъаплэхэр, тысынпэхэр, щаплэхэр къизэуахыгъэх. Чынфэм языгъэсэфыгъо уахтэ дэгъоу агаэхлаагъ.

Мэфэк фэргэтийн Адыгейим изаслучженэ артистэу Дэзбэ Мыхамэт, купэу «Ошутенэр», нэмийхэри хэлэжьагъэх. Къош республикэхэм, гүнэгүу Красно-

дар краим, Тыркуем, Сирием, Иорданием, Германием, фэшхъафхэм къарыкыгъэхэр ягуаэу шыгъачъэхэм яплыгъэх.

Урысыем и Къэралыгъо Думэ идепутатэу Хъасанэкъо Мурат зэнэкьюхур мэхъанэшхо ялэу къытиуагъ. Аш зэрильтээрэмкэ, ижьырэ адыгэ шэн-хабзэхэм языкъеэгээтийхэн фэгъэхыгъэ спорт зэлүүкэгъухэр республикэм бээрэ зэрэхызэхэхэрээм ишуагъэхээр шы спортым пыщахъэхэм япчагъэ хэхъо, лъэпкэ шэлжэхэм языкеэти.

Шыгъачъэхэм яхыилгээ нэрэлжэгъу йэпилгэгъухэр, тхыиль цыклюхэр гэшгэгъонэу гъэпсыгъагъэх. Ятеплээкэ дахэх, уагъэгъуазэ. Зэхахъэм изещаклохэм къалотгээ къэбархэр щылэнгээм дештэх.

Зэхэзыщагъэр
ыкыдэзыгъэхэр:
Адыгэ Республикаем лъэпкэ Иофхэмкэ, Икыблэ къэралхэм ашыпсэурэ тильэпкэгъухэм адьырээ зэхынгъэхэмкэ юкыдэзыгъэхэр ялэпээсэнгээ къэбар жууѓем иамалхэмкэ и Комитет Адрессыр:
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшыгъэр:
385000,
къ. Мыекуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

Редакцием авторхэм къайхырэп А4-къэ заджэхэрэ тхъапхэу зипчагъэхэм 5-м емыхъухэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлжээ, шрифтыр 12-м нахь цыклюнэу Ѣытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэхгэгъэжийх.

E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщаушихъятыгъэр:
Урысые Федерацием хэутын Иофхэмкэ, телерадиокъэтынхэмкэ юкыдэзыгъэхэр и Министрствэ и Темир-Кавказ чынпэхъятыгъэрэшаплэ, зэраушыхъятыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщаутийрэр
ООО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Зэхэзыщагъэр
4075
Индексхэр
52161
52162
Зак. 2534

Хэутынум узчи-
кээтхэнэу Ѣытэхъэр
Сыхъатыр
18.00
Зыщаушихъятыгъэхэ
уахтэ
Сыхъатыр
18.00

Редактор
шьхъайэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор шьхъайэр
игуадзэр
Мэцлээкъо
С. А.

Пшъэдэгъижье
зыхырэ секретарыр
ЖакИэмикъо
А. З.

Футбол

«Урожай» лъэкгэуатэ

«Урожай» Краснодар – «Зэкъошныгъ» Мыекуапэ – 2:0.

Чынтыгъум и 5-м Краснодар Ѣызэдешшагъэх.

Купэу «Кыблэм» хэт футбол командэхэм язичээзыу зэлүүкэгъухэм якъэххэр зэтэгъапшэх.

«Черноморец» — «Ангушт» — 1:0, «Волгарь» — «Чайка» — 1:1, «Краснодар-3» — «Динамо» — 5:1, «Спартак» Нщ — «Биолог» — 2:3, «Академия» — «Спартак» Вл — 0:2, «Легион» — СКА — 2:0.

2. «Чайка» — 24

3. «Зэкъошныгъ» — 21

4. «Волгарь» — 18

5. «Черноморец» — 17

6. «Биолог» — 16

7. «Спартак» Нщ — 15

8. «Легион» — 13

9. «Мэцликуу» — 13

10. «Спартак» Вл — 11

11. СКА — 10

12. «Ангушт» — 9

13. «Краснодар-3» — 8

14. «Динамо» — 5

15. «Академия» — 5.

«Урожай» апэ ишьыгъ, купым теклоныгъэр къыщидихынэм фэбэнэшт.

Чынтыгъум и 10-м я 12-рэ зэлүүкэгъухэр купэу «Кыблэм» Ѣыкъоштыгъ. «Зэкъошныгъэр» «Волгарь» Астрахань Мыекуапэ Ѣыдешшэшт. Зэлүүкэгъур республике стадионым пчыхъэм сыхъатыр 5-м Ѣыдрагъэжэшт.

Нэктубгъор
зыгъэхъязырыгъэр
ЕМТЫЛН Нурбий.